

Szócs Géza

Ballada Falábú Jancsiról

*Ez itt Falábú Jancsi balladája, nem az én balladám,
halljátok, édes kismamák a téren, s te dörzsölt nagy vagány,
s ti mind, gyanútlan erre járó népek: kiről e nóta szól,
ő volt ám itt kemény legény a téren "C Falábú Jancsi volt.*

Falábú Jancsi volt.

Vörös kísértet járta át a placcot, s bár lopva jött, de mindenek felett.

Rossz sors várt szegény földszintes hazánkra:

durva kommandcsok tartománya lett.

Ta-tarto, tarto, tartománya lett.

Hja-ja,

kísértet járta át meg át a földrészt,

mely Európa névre hallgatott,

s egy híres vers tömör szavával szólva:

bebádogoztak minden ablakot.

Bebá-

bebá-

bizony bebádogoztak

a börtönőrök minden ablakot.

Trilla-la, tralla-la.

S hogy bádoggal lett befedve az ég,

bizony fegyvert ragadtak

Falábú Jancsiék!

Ejhaj, Falábú Jancsiék.

Sikoltoztak a nők a bolti sorban:

János, ne hozza ránk a frászt "C

mert jött Falábú, mordállyal kezében,

hát ahogy kinéz egy kísértetvadász,

úgy jött Falábú, száján vad mosollyal.

Trilla, tralla, trallalla,

János, ne hozza ránk a frászt.

Jött a kísértet, ámde mindhiába.
Jancsiék bezárták őt
egy föl nem bontható végrendeletbe
vagy micsodába,
rázártak egy pecsétetes levelet.
És visszaküldték őt a feladóhoz.

Talán a Vörös térre ment az ajánlott küldemény,
esetleg máshova,
de nem jött vissza,
s lehet, nem is jó vissza többé,
lehet, nem is jó vissza már soha.

Ám amíg dulakodtak, a kísértet megharapta Jancsit.
Megha-
megha-
megharapta, haj;K
s így vadászat közben érte őt halála.
Érte csak ez a kis dalocsk' a hála.

Hát ez volt Falábú Jancsi balladája.

Tamási Lajos

Piros a vér a pesti utcán

Megyünk, valami láthatatlan
áramlás szívünket befutja,
akadozva száll még az ének,
de már mienk a pesti utca.

Nincs már teendő: ez maradt,
csak ez maradt már menedékül,
valami szálló ragyogás kél,
valami szent lobogás készül.

Zászlóink föl, újjongva csapnak,
kiborulnak a széles útra,
selyem-színei kidagadnak:
ismét mienk a pesti utca!

Ismét mienk a bátor ének,
parancsolatlan tiszta szívvel,
s a fegyverek szemünkbe néznek:
kire lövetsz, belügyminiszter?

Piros a vér a pesti utcán,
munkások, ifjak vére ez,
piros a vér a pesti utcán,
belügyminiszter, kit lövetsz?

Kire lövettek összebújva ti,
megbukott miniszterek?
Sem az ÁVH, sem a tankok
titeket meg nem mentenek.

S a nép nevében, aki fegyvert
vertél szívünkre, merre futsz,
véres volt a kezed már régen

Gerő Ernő, csak ölni tudsz?

...Piros a vér a pesti utcán.
Eső esik és elveri,
mossa a vért, de megmaradnak
a pesti utca kövein.

Piros a vér a pesti utcán,
munkások - ifjak vére folyt,
- a háromszín-lobogók mellé
tegyetek ki gyászlobogót.

A háromszín-lobogó mellé
tegyetek három esküvést:
sírásból egynek tiszta könnyet,
s a zsarnokság gyűlöletét,

s fogadalmat: te kicsi ország,
el ne felejtse, aki él,
hogy úgy született a szabadság,
hogy pesti utcán hullt a vér.

Jobbágy Károly

Rádió mellett

Rólunk beszélnek minden nyelven
sikong az éter és csodál:
„Dávid harcol Góliát ellen.”

Népmilliók aggódva nézik,
hányan indulnak halni még?
S küldi a nép ifjú vitézit.

Fiatalok, még alig éltek
s füttyöngő golyók hangja közt
támadnak neki a pribéknek.

Nem akartunk híresek lenni,
ilyen áron meg semmiképp,
hisz' bánatunk már végtelennyi,

de nekünk mindig az jutott,
hogya a világ minket csodáljon
s fiaink kapják a golyót:

Kint ágyú szól, gyors lövés pattan,
a falról Petőfi figyel,
ahogy járkálok egymagamban.

Így járkált ő is átkozódva
„Európa újra csendes...”
csak minket húz a sors karóba,

csak minket öl száz év után is
ugyanaz, aki hajdan ölt;
hogya hányan hullunk? - sose számít.

M á s o k csodálják bátorságunk
mi meg naponta meghalunk,
dzsida, s golyó veri át hátunk,

de megmutatjuk a világnak,
hogy mikor mindenki lapul
s csak a "rádiók kiabálnak,

mint akinek már mindenképpen
minden mindegy, hát Életet
adunk Szabadságért cserébe.

És ha a Sors minket így büntet,
mert hogy túrtünk tíz éven át,
felmutatjuk véres fejünket,

s tudjuk, hogy mindent megbocsát.

Buda Ferenc

Pesten esik a hó

Pesten esik a hó
Keringve kavarogva
A Dunán a habokra
Lelkük-vesztett romokra
Kivert ablakszemekre
Kékszájú emberekre
Csepelre és a Gyárra
A moccanatlan Várra
Tépett szélű sebeken
Dacoló üzemeken
Aszfaltra száradt véren
Megül halottfehéren
Hordja a szél a földön
Viszi a szél az égen
Pesten esik a hó
Nyílt sebre friss kötésnek
Pest talpig hófehérben.

Szabó Lőrinc

Meglepetések

I.

Gyanútlan vers október 15-én
Szájon csókol a pillanat,
másik kést üt a szivedig,
a harmadik halk telehold,
szív rózsája a negyedik,
van tömör-édes, mint a méz,
van lángvető csipkebokor,
van, mely egy elnémult világ,
van, mely kurjongat, mint a bor,

van, melyet észre sem veszünk,
hallhatatlan, sóvár zene,
van mindenüttjelenvaló,
van szétvivő mindenfele,
ez tűz, mely Földet nyal körül,
az egy katicát tapos el,
van gyermekkorba kérdező,
van, mely Afrikából felel,

van, melyben villájával az
ördög felszúr a föld alól,
van atomgáz, bombahalál i^a
s van legvégső csömör, mely oly
bambán, szeliden néz, olyan
öklendtetőn és kedvesen,
mint kifliből a svábbogár,
mint kolbászból a birkaszem.

II.

Egy hét múlva
Rá egy hét: pár óra alatt
felnyüzsgött az országnyi Boly:

a dermedt Dávid talpraállt
s ledőlt a Góliát-szobor.
Sipkákra bimbó nyílt! magyar!
Parittya benzint röpitett.
„Hacaca!” c szólt a rádió.
Éheztek a becsületet.

Szabadság, itt hordozta hős
zászlaidat az ifjuság!
S a sírt, melyből nép lép ki, már
ámúlva nézte a világ.
Tíz nap szabadság? Tizenegy!
Csók, szívre, minden pillanat!
És nem volt többé szégyen az,
hogy a magyar nép fia vagy.

Tíz nap szabadság? Tizenegy!
Terv forrt; gyúlt, égett minden agy.
Lombikban fészült a jövőnk.
S temettük a halottakat.
Ablakunk mind fény, gyertyaláng!
Aztán már settengő gyanuk.
Még egy éj. S Budapest köré
vashernyók gyűrűje szorúlt.

III.

December közepe
Aztán jajdúlt a hajnal és
reggelre ránkvirradt az est.
A Tízezertalpú tiport
s tótágast táncolt a Groteszk:
Ambrus WC-ről, vizavi
akna jött és ágyúgolyó, “c
ágy mellől szekrény s fal kiment!
„Gimbelem”, szólt a rádió.

És Valami tanácskozott
és aztán Ugyanaz, megint,

és züllött, körben, minden a
Föld züllött szokása szerint;
s a talpak jártak. Nem tudom,
már nem tudom, hogy volt s mi lett
Már nem tudom. De teltek a
napok s az évhosszú hetek:

hallottuk, Ausztriába hogy
húzták a deportált Dunát
s gyárakban ma is puskatűz
ajánlotta a hacacát;K
De csak szájon csókol a perc
s jó remény némítja a jajt:
Nem! Rabok tovább nem leszünk!
És: Isten áldd meg a magyart!

Jáger László

A lyukas zászló

Nem tépett rongydarab, még csak nem is szakadt
vágta kés és olló, mi kezünkbe akadt
a fényes selyemből azt a gyűlölt jelet
elégetve vele mindazt, amit jelent

Október vége volt, tündöklő szép napok
de jöttek novemberek, velük az árulók
a jeltelen sírok hőseit rejtenek
kivégeztek riadt, még csak gyermekeket

Nyálból, szolgaságból épült egy palota
hazugság ajtaja, hazugság ablaka
lakta a gyávaság, hű lakájok sora
midőn összeomlott, egy sem volt alatta

és új hatalom nőtt, rothadó gyökere
butaság, hitványság ősi szövevénye
a nép nevében szól, csak magára gondol
nincs hová bujdosnánk e megromlott honból

Pongrátz Ödön halott, sok ávós itt maradt
él a zsarnokságról illyési gondolat
csinosítjuk szívünk, várván remélt jelet
mikor majd október szabadságot jelent.

Nagy Gáspár

Október végi tiszta lángok

(Requiem)

A lángok lobbanó szívéhez értem,
mikor a nagyszerű halált megidéztem,
mikor a könnyek az Égből estek,
mikor legjobbjaink értünk elestek.

Helyettem, helyetted is
itt, Budapesten,
fiatal vérük folyt már az első esten,
egy örökre szent-évszámú Kedden,
aztán sokáig;K!

Sortüzek gyalázta Magyarország!
Csak halott hőseid szemében
villant a szabadság!

Október-vég;K és nem akárhol!
Most is március idusa lángolt
egy letiport nemzet szívében;K

De nem tilthatták a lángot!
Egyetlen költőnk volt:
Petőfi Sándor!

„Szent suhancok” bátor
tettei sokkolták a Világot!
Ámultak közel és távol;K
Mert elszoktak már
az ilyen csodáktól:
hogyan Dávid ismét

Nagy Gáspár

Láthatatlan kőre vésem...

*Kannás Alajos emlékének,
aki a forradalom után
a Kormos kövek versciklusával őrizte
'56 tiszta eszméit és oszthatatlanságát*

Egy lengő
lyukas zászló
a később lelőtt ismeretlen
gyönyörű lány kezében...
és Pesten meg Budán
a golyó-csókolta vérző házfalak...
s ahogy 'C tán utolsónak 'C
átszöksz az osztrák hóésésbe
mert azok biztos fölkötnék
ha itt maradsz.

És a ruszkik 'C törökmód 'C
persze itt maradtak
hiába írtatok tankjukra:
... Пошли домой!
(és mondtátok is: pasli damoj!)
láttad mint terem véreidből
böven gyáva hóhér
százszámra börtönpribék is
és ha kell: barbár karhatalom
csak azért hogy féltedben
te is meghajolj!

És aztán lett a túlélésre annyi érv
ki ittmaradt ki messzire futott
mert felejteni mindenhol lehet

bár a Világ velünk volt...mégis elbukott!

. .. És közben lepergett annyi szürke év...
de nagynéha kimondtuk addig is: elég
míg ama fényes gyásznapon a nemzet újra
temethette hőseit s mártír miniszterelnökét.

Ajánlás és utóirat

Barátom ki már magad is halott vagy
de kormos köveidben régtől halhatatlan
engedd hogy egy láthatatlan írka-kőre véssem
miképp is szólanék most '56 ügyében:

tudva bár hogy szavaimnak nem lesz táboruk
de fájó árulások és zajló testvérháborúk
heveny idején kell kimondanom: cáfolhatatlanul
csak a hősöknek és mártíroknak van igazuk!

Simai Mihály

Költő, most kell szólanod!

Akit megöltek, nem beszélt:
úgy vádolt vérrel, hallgatag...
Akit temettek, sem beszélt:
némán pörölt a föld alatt..

Akit fölhoztak, sem beszélt:
igazát kérte szóitalan,
és annyi bosszút rá, ahány
elporladt, széthullt csontja van!

... beszéltek még a bűnösök.
Dölyfölt néhány akasztató...
Mint bűzös gödrök szennyvize,
fröccsent felénk a locska szó.

A hárombetűs iszonyat
veszetten osztott kint, halált.
Egy bilincs volt a föld, az ég -
és Magyarország mégis talpraállt!

Vér... vér.. vér... vér... mennyi vér!
Halott... halott.. jaj, mennyi is?!
Magyar? - nem áruló, aki
ekkora eskünek se hisz!

Szent, véres eskü! Piros az
írás és piros a pecsét.
Egy nemzet szíve lükteti
mindenre elszánt szövegét:

„Egy akarat van: a miénk!
Egy hatalom van: mi magunk!
Egy életünk van, és ha kell,

szabad hazánkért százszor meghalunk!”

Szabadság, - büszke üstökös,
magyar egünkön ritka fény!
Te szent, te százszor álmódott,
ezerszer áldott tünemény!

Maradj örökre csillagunk!
Égbolton, szívben úgy ragyogj,
hogy a "magyar" szón mindenek
értsék ezt: "Független vagyok!"

Költő! Most kell szólanod!
Szavak izgatják nyelvedet.
Zengj hát, harsogj hát költemény,
megöltek és élők helyett!

Van már Igazság! Itt van, ím,
a sírból fényre fölhozott!
Óvjátok, őrizzétek őt,
az ő szavával szóljatok!

S Igazság, Hűség, Becsület
Hármas-szent sziklái alatt
tornyozd újjá az életet,
teremtő, bátor akarat!

Somlyó György

Budapest, 1956. karácsony

Kő-torlaszok között, széttiport hó sarában
kapkodjuk, ami van, német húst, dán tejet,
egymást szídjuk, ha már mást szídni nem lehet,
senki se tudja, hol, mikor és hányadán van:

Európa közepén? vagy Hátsó-Indiában?
Eszünk, alszunk, iszunk, akinek van, meleg
ágyba is bújhatik, amellé, kit szeret,
s éjes éjszaka van már esténél korábban.

Egy város tíz után szobája ablakából
úgy bámulja merő szemmel a holdvilág
ezüst gyertyáival díszített éjszakát "C

mint szegény kisgyerek, ki az ablakon át
nézi, vacogva a fagytól s vágyakozástól,
a gazdagok csodás, meleg karácsonyát.